

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
PETICIJŲ KOMISIJA**

IŠVADA

DĖL PETICIJOJE PATEIKTO SIŪLYMO NETENKINIMO

2026 m. balandžio 8 d. Nr. 250-I-11

Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisija (toliau – Komisija) 2026 m. balandžio 8 d. posėdyje išnagrinėjo pareiškėjo peticiją, kurioje pateiktas siūlymas dėl Lietuvos Respublikos piniginių socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo 10 straipsnio 2 dalies nuostatų panaikinimo (toliau – peticija) ir, atsižvelgusi į Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – SADM) nuomonę dėl peticijoje pateikto siūlymo, priėmė sprendimą teikti Seimui išvadą netenkinti šio siūlymo.

Peticijoje pateiktas pareiškėjo siūlymas yra susijęs su Lietuvos Respublikos piniginių socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo (toliau – Įstatymas) 10 straipsnio 2 dalies nuostatomis, reglamentuojančiomis socialinės pašalpos papildomo skyrimo ir socialinės pašalpos mažinimo pagrindus. Įstatyme nustatyta, kad papildomai socialinė pašalpa skiriama ir mokama už kiekvieną pagal darbo sutartį ar darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindų dirbtą mėnesį, bet ne ilgiau kaip už 12 dirbtų mėnesių nuo įsidarbinimo mėnesio, ir jos dydis bendrai gyvenantiems asmenims arba vienam gyvenančiam asmeniui sudaro: 1) 1–6 papildomai mokamos socialinės pašalpos mokėjimo mėnesį – 100 procentų socialinės pašalpos, mokėtos per praėjusius 6 mėnesius iki įsidarbinimo, vidutinio dydžio; 2) 7–12 papildomai mokamos socialinės pašalpos mokėjimo mėnesį – 50 procentų socialinės pašalpos, mokėtos per praėjusius 6 mėnesius iki įsidarbinimo, vidutinio dydžio.

SADM pažymėjo, kad pinigine socialine parama (socialinė pašalpa, būsto šildymo išlaidų, geriamojo vandens išlaidų ir karšto vandens išlaidų kompensacijos) teikiama siekiant sudaryti sąlygas gauti paramą tada, kada jos labiausiai reikia, didinti motyvą integruotis į darbo rinką, išvengti skurdo spąstų ir racionaliai naudoti turimus išteklius bei mažinti ilgalaikę priklausomybę nuo socialinės paramos sistemos. Todėl, siekiant stiprinti darbingo amžiaus darbingų, bet nedirbančių asmenų paskatas dirbti bei mažinti ilgalaikę priklausomybę nuo socialinės paramos sistemos, Įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje nustatytas teisinis reguliavimas dėl proporcingo socialinės pašalpos dydžio mažinimo šiai asmenų grupei (išskyrus atvejus, kai nedirbama dėl pateisinamų priežasčių).

Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad socialinės apsaugos priemonės išreiškia visuomenės solidarumo idėją, padeda asmeniui apsisaugoti nuo galimų rizikų. Tačiau pilietinėje visuomenėje solidarumo principas nepaneigia asmeninės atsakomybės už savo likimą. Todėl socialinės apsaugos teisinis reguliavimas turi būti toks, kad būtų sudarytos prielaidos ir paskatos kiekvienam visuomenės nariui pačiam pasirūpinti savo gerove, o ne vien pasikliauti valstybės socialine apsauga (Konstitucinio Teismo 2002 m. lapkričio 11 d., 2003 m. gruodžio 3 d. nutarimai). Asmeniui teikiama socialinė parama neturi virsti privilegija, ji neturi sudaryti prielaidų asmeniui pačiam nesiekti didesnių pajamų, savo pastangomis ieškoti galimybių užtikrinti sau ir savo šeimai žmogaus orumą atitinkančias gyvenimo sąlygas. Tad Konstitucija nedraudžia įstatymų leidėjui įstatymu nustatyti tokių socialinės paramos teikimo pagrindų ir sąlygų, socialinės paramos dydžių, kad būtų skatinamos kiekvieno asmens pastangos pagal išgales pirmiausia pačiam pasirūpinti savo ir savo šeimos gerove ir prisidėti prie visos visuomenės gerovės. Įstatymų leidėjas turi plačią diskreciją įstatymu diferencijuoti socialinę paramą (Konstitucinio Teismo 2004 m. kovo 5 d., 2007 m. rugsėjo 26 d., 2009 m. rugsėjo 9 d. nutarimai).

Piniginės socialinės paramos teikimas darbingo amžiaus asmenims negali būti patrauklesnė priemonė nei dalyvavimas darbo rinkoje, todėl įstatymo leidėjas nustatė tokias paramos gavimo sąlygas, kurios motyvuotų darbingus asmenis dirbti, o neturinčius darbo – jo ieškoti. Toks nustatytas teisinis reguliavimas darbingo amžiaus darbingus asmenis skatina siekti savo pastangomis gauti daugiau pajamų ir išvengti ilgalaikės priklausomybės nuo socialinės paramos sistemos. Piniginės socialinės paramos paskirtis – teikti valstybės paramą nepasiturintiems gyventojams, įvertinus turtą ir pajamas, kai suaugę asmenys yra išnaudoję visas kitų pajamų gavimo galimybes. Socialinė parama neužtikrina ilgalaikio ekonominio ir socialinio saugumo, ji tik padeda žmogui, esant sudėtingai finansinei situacijai, tenkinti būtiniausius poreikius.

Atkreiptinas dėmesys, kad, teikiant piniginę socialinę paramą, vadovaujamosi Įstatymo 3 straipsnyje įtvirtintais principais. Pagal Įstatymo 3 straipsnio 5 punkte įtvirtintą įgalinimo principą, teikiant piniginę socialinę paramą, siekiama sudaryti palankias nepasiturinčių gyventojų užimtumo galimybių didinimo sąlygas, taip pat sąlygas, skatinančias juos įsitraukti į visuomenės gyvenimą ir mažinančias ilgalaikę priklausomybę nuo socialinės paramos sistemos. Todėl, siekiant motyvuoti darbingo amžiaus darbingus socialinės pašalpos gavėjus aktyviai integruotis į darbo rinką, socialinės pašalpos gavėjams įsidarbinus, vadovaujantis Įstatymo 10 straipsnio 1 dalimi, 12 mėnesių nuo įsidarbinimo mokama papildoma socialinė pašalpa, kurios dydis diferencijuojamas atsižvelgiant į gavimo trukmę.

Komisija mano, kad peticijoje pateiktas siūlymas ir pareiškėjo pateikti argumentai, nepagrindžia įstatymo 10 straipsnio 2 dalį nuostatų panaikinimo būtinybės, o galiojantis teisinis reguliavimas, nustato proporcingą socialinės pašalpos dydžio mažinimą, nediskriminuoja asmenų

socialinės padėties pagrindu, ir užtikrina, kad darbingo amžiaus darbingi nepasiturintys gyventojai išsaugotų paskatas aktyviai dalyvauti darbo rinkoje.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos peticijų konstitucinio įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 2 punktu ir Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisijos nuostatų, patvirtintų Seimo 2023 m. birželio 27 d. nutarimu Nr. XIV-2101 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisijos nuostatų patvirtinimo“, 8.7 punktu, Komisijos išvada dėl pareiškėjo peticijoje pateikto siūlymo netenkinimo teikiama Seimui, taip pat siūloma įtraukti į Seimo IV (pavasario) sesijos darbotvarkę Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisijos 2026 m. balandžio 8 d. išvados Nr. 250-I-11“ projektą.

Komisijos pirmininkas

Tadas Prajara